

INTERVIURI

Virginia Itta MARCU:

*„Pentru un actor asta e important:
să joace”*

Suntem la Teatrul „Sică Alexandrescu” din Braşov. Stăm de vorbă cu doamna Virginia Itta Marcu, actriţă remarcabilă a acestei trupe, cu peste o jumătate de secol de activitate aici. Mai precis – 56 de ani. În două-trei ore, doamna Itta urcă în eternitate fiinţa omenească. Şi ne dă semne de acolo, de nemărginire şi măreţie.

S-a născut la Cluj-Napoca, în 10 mai 1933, într-o familie de intelectuali. Tatăl – Orest Marcu –, profesor universitar, membru corespondent al Academiei Regale; mama – Elena Mona Marcu –, profesoară, cu studii făcute în Franţa.

Itta Marcu a fost studentă a Facultăţii de Geologie din localitate, secţia Mine-Mineralogie, şi a lucrat ca ingineră la D.S.A.P.C. Cluj. Un an. Apoi, preferând teatrul, a dat admitere la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti şi a urmat cursurile maestrului Alexandru Finţi, pe care le-a absolvit în 1963. La 30 de ani. A ales Braşovul, pentru că Teatrul avea un nivel profesional foarte apreciat pe plan naţional; şi de atunci nu l-a mai părăsit, activând, iată, 56 de ani. S-a spus despre dânsa că este o actriţă de talie europeană, că întruneşte o trinitate de însuşiri – frumuseţe, talent, inteligenţă; criticul Valentin Silvestru a declarat că este o actriţă de forţă şi sensibilitate, putând aborda, cu uşurinţă, atât tragedie, cât şi dramă sau comedie. Iar o tânără colegă, Iulia Popescu, a declarat, emoţionată, că are impresia câteodată că Dumnezeu se uită prin ochii ei! Pe această scenă din Braşov, doamna Itta a jucat în peste o sută de spectacole. Mai precis – 105. (C.P.)

C.P.: *Stimată doamnă Itta Marcu, suntem în 9 mai când discutăm împreună. Peste o zi, mâine, 10 mai, se împlinesc...*

V.I.M.: 86 de ani...

C.P.: *...de la naşterea dumneavoastră. Permiteţi-mi să vă urez „La Mulţi Ani!”*

V.I.M.: Mulţumesc foarte mult.

C.P.: *Ce simţiţi la această vârstă, înainte de aniversare?*

V.I.M.: Mă simt foarte bune. Fac gimnastică. Chiar că sunt uluită că eu, peste patru ani, fac 90! Mi s-a părut totdeauna ceva matusalemic!

C.P.: *La absolvire, în 1963, aţi optat pentru Braşov. Spre deosebire de Cluj, unde v-aţi născut şi unde eraţi cunoscută. De ce aţi ales Braşovul?*

V.I.M.: Cu o generaţie înainte, majoritatea au fost opriţi în Bucureşti, la absolvire. Când am terminat eu, exista un singur post de preparator. Şi am fost chemată de decan şi, fiind cea mai bună studentă a institutului, am fost întrebată ce voi alege; am spus că, din moment ce eu sunt prima, am să aleg asta, de preparator. Zice: „Nu, tovarăşa Marcu, pentru că este oprit pentru Irina Petrescu, care jucase şi în filme şi era cunoscută.” Şi atunci, zic: „Bine, dacă asta e, asta e!” Nu îmi convenea, dar am înţeles. Şi m-am dus la Radu Penciulescu, care era asistent – mă aprecia foarte mult – şi l-am întrebat: „Spune-mi şi mie, unde e mai bine?” „Undeva, aproape de Bucureşti, pentru că într-un an de zile te aducem aici.” Bun. M-am uitat la ce este şi pentru că, în orice caz, la Cluj nu mă duceam, am ales Braşovul. Din două motive: e aproape de Bucureşti, cum mi-a zis Penciulescu, dar şi pentru că aici mi s-a părut că e mai bine decât la Cluj, la data respectivă. Fuseseră, cu un an înainte sau chiar în primăvara aceea, braşovenii, la Festivalul de la Bucureşti,

cu *Chirița*, și luaseră premiu. Adică, aveam un motiv să cred că, într-adevăr, aici viața artistică e superioară celei de la Cluj.

C.P.: *Și în Chirița ați jucat Luluța...*

V.I.M.: Luluța am jucat-o în două variante: o Luluță în spectacolul în care jucase și Stela Popescu; după ce Stela a plecat la București, am intrat eu în locul ei. Pe urmă, s-a pus la noi tot un soi de spectacol Vasile Alecsandri, în care eram Luluța, și în care Costache Babi a fost Coana Chirița. Uriaș! Mai bun decât Tamara, mai bun decât Draga. A fost uriaș!

C.P.: *Dânsul a jucat, deci, în travesti.*

V.I.M.: Da. A fost singura *Chiriță* care mi-a plăcut cu adevărat, după Miluță, de la Iași. Cânta bine, Babi, și era minunat. Uriaș! Și... nu ne-a văzut nimeni. Ni-meni! Țsta e motivul pentru care majoritatea refuză să lucreze în afara Bucureștiului, în general. Pentru că nu sunt văzuți. Atunci, nu se imprimau spectacolele...

C.P.: *Da, așa e.*

V.I.M.: Ei, și s-a pierdut! S-a pierdut ceva superb.

C.P.: *Spuneți-mi, vă rog, ce v-a ținut totuși la Brașov atâta timp? Ce v-a făcut să rămâneți în Brașov?*

V.I.M.: Foarte simplu: aici jucam, asta era important. Eu, după un an, m-am dus la București să-l caut pe Penciulescu; era în repetiții și nu m-a primit. În '75, colega mea Luminița Blănaru a dat concurs la Teatrul Mic și am reușit eu, care eram partenera ei – i-am dat replica. N-am acceptat. Venea portarul după mine: „Vă rog frumos, toată comisia zice să vă scrieți aici numele.” Zic: „Nu eu am venit să dau concurs, ci colega mea.” Și am refuzat. Bun... Aici am jucat. Pentru un actor, asta e important: să joace. Domnule Paraschivescu, nu ne ascundem după deget; se dă concurs și nu reușește cel care poate că e bun; dar se dă un telefon noaptea, că e ori un prieten, ori soția, și reușește persoana aceea, nu ăsta care a dat concurs și a fost mai bun. Vreau să vă spun o treabă: jucam *Travesti*. Și au venit Dinu Kivu și Victor (Țucu) Parhon. Au văzut spectacolul și au venit la cabină, uluiți. Eu eram în primii ani, nevăzută, necunoscută. Și au spus: „Bravo! bravo, bravo! Ești mai bună decât cea din București!” La care, Țucu mai zice: „Dar să nu te superi... Nu pot scrie asta.” „De ce?” „Păi, cine joacă la București...? Ți dai seama că nu putem să scriem că tu ești mai bună decât aia.” Am învățat lecția de atunci, domnule Paraschivescu. Important era că încercam să joc foarte, foarte bine... Cum am scris în cererea de retragere...

C.P.: *În ce?*

V.I.M.: Cererea de retragere, unde am scris că *mi-am făcut datoria cu cinste și strălucire.*

C.P.: *De ce?*

V.I.M.: O să explic. De ce am rămas la Brașov? Pe lângă tot ce v-am spus până acum, păi, m-am legat de colegi. Au venit colegi pe care-i știam din facultate – Mircea Andreescu, Dan Săndulescu... Ne-a legat un ideal. Era firesc, era o treabă minunată. Am început să avem spectacole excepționale. A venit director meșterul Sică, pe urmă a venit Eugen Mercus... Adică, nu știu cum să spun... a înflorit totul. Sigur că te legi, te legi până la urmă de locul unde muncești.

C.P.: *Stimată doamnă, am aflat de la doamna Florica Ichim că v-ați oferit să contribuiți la editarea unor volume de teatru, cu o anumită sumă. Pot să vă întreb de ce? (S-a pomenit de asta și la Gala UNITER din 13 mai, numindu-i pe Victor Rebengiuc, Mariana Mihuț și Virginia Iltta Marcu.)*

V.I.M.: Da. Ceea ce face doamna Florica Ichim este un lucru extraordinar!

C.P.: *Așa e.*

V.I.M.: Extraordinar – subliniat. De ce? Pentru că revista *Teatrul azi* vorbește despre starea teatrului românesc în momentul respectiv. Deci, în viitor se va ști cum a fost în anul cutare. În ceea ce privește tipărirea diverselor volume – cum a fost Ciulei, cum a fost Penciulescu –, păi, asta e o treabă formidabilă! Noi am avut valori extraordinare, de care

lumea nu știe, și e păcat; uitarea nu trebuie să existe când există atâta valoare. Or, ceea ce face doamna Ichim este o treabă nemaipomenită pentru viitorul nostru, pentru români. Cultura și teatrul au fost cărți de vizită importante ale României în lume! Cu ele ne-am mândrit – cu turneele de la Paris, de la Edinburgh... Nu se poate să uităm valorile. De ce m-am angajat să contribui?... Eu sunt un om sărac. Am trăit toată viața din leafă. Am norocul că de un an și jumătate pot să am și pensie, și salariu. Și am pus și eu deoparte niște bani... Doamne ferește, ai nevoie de vreo operație, de ceva, ai de unde lua. Dar cum doamna Ichim nu este subvenționată de Ministerul Culturii pentru aceste cărți, mi s-a părut ceva absolut inuman!

C.P.: *Vă mai întreb și următorul aspect: n-am auzit de un asemenea gest din partea altor oameni de teatru, în afară de cei pomeniți la Gală. Știți dumneavoastră, cumva?*

V.I.M.: Nu e vorba de om de teatru. E vorba de constituția mea. Asta sunt eu.

C.P.: *Am înțeles.*

V.I.M.: Cu ani în urmă, a venit cineva la mine și mi-a cerut... zicând că eu sunt o mare actriță... Mă rog, toată lumea crede că dacă ești actor, curg banii din toate părțile. Ne compară cu ăia de la Hollywood. Și, pentru că era vorba de o situație tragică, a cerut bani. Am zis: „Da, cu plăcere.” Eu n-aveam niciun chior, pus de-o parte. M-am împrumutat și i-am dat banii. I-am și spus: „Nu-i un împrumut, nu mi-i dai înapoi.” Asta sunt eu. Nu are legătură cu omul de teatru. Asta e Itta Marcu – constituția ei. Ca să accepți ca doamna, dintr-o pensie, să plătească datoriile în rate, pentru ca viitorul să cunoască valorile României, mi se pare ceva îngrozitor! Ar trebui ca toată lumea să dea acolo... Păi, sunt atâția milionari care ar trebui să sponsorizeze această inițiativă deosebită. Nu este o treabă de moment, e o treabă de viitor!

*

De la 1 septembrie, doamna Itta se retrage din teatru. De ce? „Orice început are și un sfârșit” – zice dânsa. Dar și probleme de sănătate, consultații medicale, stări critice, slăbire a vederii etc.

*

Distincții¹

1974 – Ordinul Meritul Cultural, clasa a IV-a, pentru interpretare.

1981 – Premiul A.T.M., pentru rolul Irina, din *Matca* de Marin Sorescu.

1983 – Premiul pentru rolul Mama, din *Primăvara eroului* de Emil Poenaru.

1984 – Premiul pentru *Politica* de Theodor Mănescu.

2001 – Premiul UNITER pentru *Șantaj* de Ludmila Razumovskaia și *Cui i-e frică de Virginia Woolf* de Eduard Albee.

– Premiul pentru rolul titular din *Filumena Marturano* de Eduardo de Filippo, la Festivalul de dramaturgie de la Brașov.

2002 – Premiul pentru rolul Soția, din *Moartea unui comis-voiajor* de Arthur Miller.

2008 – Premiul de interpretare pentru *La Ciunga* de Mario Vargas Llosa, la Festivalul de la Buzău, secția „Vedete din umbră”.

– Premiul special al juriului la Festivalul de la Pitești, pentru *La Ciunga* de Mario Vargas Llosa.

2012 – Premiul UNITER pentru întreaga activitate.

A consemnat **Constantin PARASCHIVESCU**

¹ Am dat numai distincțiile mării actrițe, deoarece în anul 2004 fundația noastră a publicat ca supliment al revistei *Teatrul azi* volumul colegului nostru Constantin Paraschivescu intitulat *Patima pentru teatru sau Virginia Itta Marcu*. Acolo există un amplu interviu, mărturii despre creația ei, o amplă teatrografie cu citate din presă, totul bogat ilustrat. (N. ed.)